

Verksamhetsplan 2014

Bakgrund

Vaxholms Fästnings Museum grundades som KA 1 förbandsmuseum 1947 och har fram till 2010 drivits av Försvarsmakten. Regeringen har beslutat att Försvarsmakten inte ska bedriva museiverksamhet utan har i stället tilldelat SMM och SFHM 30 miljoner kronor årligen till bevarande av det svenska försvarets kulturarv. Kopplat till satsningen finns ett antal utpekade museer däribland Vaxholms Fästnings Museum.

På uppdrag av SMM genomförde Nolmark Development AB (Node) 2008 en utredning av befintlig organisation, finansiering och verksamhet vid Vaxholms Fästnings Museum, med syfte att ta fram förslag till huvudmannaskap, samverkansformer och möjliga utvecklingsvägar. Utredningsarbetet visade på att ingen enskild aktör var villig att ta över huvudmannskapet för museet trots att staten bidrar ekonomiskt för att säkerställa driften. Förslaget var då att samla en grupp av intressenter villiga att driva verksamheten vidare i bolagsform. Museets vänförening och Strömma Kanalbolag, som sedan tidigare bedriver annan verksamhet vid Kastellet, var till en början de enda aktörerna, men efter utredningsarbetet anslöt även Node till intressentgruppen.

I januari 2010 bildades bolaget Vaxholms Fästnings Museum AB (VFM AB). Bolagsformen är aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning med följande ägarandel; Strömma Turism & Sjöfart 70 %, Vaxholms Fästnings Musei Vänner 15 % och Node 15 %. Vänföreningen håller ordförandeskapet.

Bolagsbildarna har alla olika motiv för sitt engagemang i museet:

- *Vänföreningen* har såväl i sina stadgar som i sin verksamhet att se till att museet utvecklas och kan leva. I detta fall leva vidare. Kan tillföra historiska kunskaper och ett brett kontaktnät.
- *Strömma* genom Vaxholms Kastell: ser museet som en viktig del i Kastellets attraktionskraft, en viktig verksamhet i ambitionen att öppna kastellet mot privatgäster samt inslag som kan förstärka konferensgruppers besök. Kan tillföra synergieffekter på platsen med bokning, dagligledning, marknadsföring och försäljnings och marknadskanaler. Har också erfarenhet av drift av liknade anläggningar på Birka och Nya Älvsborgs fästning.
- *Node* ser museets potential och vill gärna vara med och utveckla den. Intresse av att delta i utvecklandet av innovativa former för att organisera och finansiera museiverksamhet, med hög museal och kulturell kvalitet. Kan bidra med bred kunskap och mångårig erfarenhet av hur man organiserar, leder och bedriver verksamhet inom kulturarvsområdet. Har ett nationellt och internationellt kontaktnät av museer, myndigheter, universitet och ministerier/departement.

Men målet är det samma:

- att säkerställa museets fortlevnad.

- att bibehålla och vidareutveckla den museala/kulturella kvalitén vid VFM.
- att genom museet utveckla Vaxholms fästning som besöksmål med såväl privatpersoner som grupper och företag som målgrupp.
- att behålla kompetens för vidare utveckling av museet.

Verksamhetsområde: Publik

Mål: 20 000 besök på museet, varav minst 5000 barn.

Visnings- och programverksamhet

Under 2013 var museet öppet under sportlovet i vecka 9 då museet introducerade en ny version av den förra året lanserade *"Monsterjakten"*. Monsterjakten är en lärande aktivitet för barn, som innefattar en animerad film och en tipspromenad genom museet. Aktiviteten har blivit mycket populär och lockar nya besökargrupper till museet. Inför 2014 planeras en ny lärande aktivitet som är tänkt att kallas *"Skattjakten med sjörövarna"*. Under sommarsäsongen höll museet öppet 25-26 maj, 1-2 juni och 8-20 juni före midsommar. Efter midsommar var museet öppet den 24 juni - 1 september och slutligen helgen 7-8 september. Vi kan återigen glädjas åt ett fantastiskt år och kan konstatera att de enskilda besökarna fortsätter att *"strömma till"* och för fjärde året i följd kan vi uppvisa ökade besöksiffror till vårt museum!

I samarbete med Sveriges militärhistoriska arv, SMHA och Viking Line lanserades 2013 en ny produkt som heter *"Fika med en 180-åring"*. Detta innebär att det är möjligt att boka en paketresa genom Viking Line som innefattar fika och visning av museet innan gruppen fortsätter sin färd till Kapellskär och Åland. Paketet blev enligt de enkäter som utfördes av rederiet mycket uppskattat och kommer att vidareutvecklas under nästa år. Genom att fastighetsverket har uppfört en brandutrymnings-trappa ned till museets källare, kan våra besökare från och med år 2013 vandra fritt i vår nya och uppskattade utställning *"Livet på Kastellet"*. Om projektmedel erhålls så kommer denna utställning att under 2014 fördes med en biograflokal och därefter fortsätter utbyggnaden i två rum som ska berätta om maten och om barnen på fästningen.

Under år 2013 fanns inget evenemang som i likhet med *"hemliga rum"* året innan, kunde generera 3000 besökare vid ett enda tillfälle, men räknar man bort detta ovanliga evenemang som massivt marknadsfördes av fastighetsverket så är tappet inte så stort. En anledning till detta var att vi den 29 juni genomförde ett helt nytt evenemang som vi kallade för 1800-talsdagen. Denna aktivitet som vi genomförde i samarbete med Vaxholms hembygdsförening och fastighetsverket togs emot mycket positivt, och vår strävan är att kunna genomföra en 1800-talsdag även år 2014.

Planerade aktiviteter gällande visnings- och programverksamhet 2014:

- Museet håller öppet för gruppbesök året runt.

- En ny lärande aktivitet "Skattjakten med sjörövarna" byggs upp med ny animationsteknik och med förbättrad grafisk utformning i skyltmaterialet. *
- Museet hålls öppet för en besökande allmänhet, helgen 31 maj-1 juni och mellan 7 juni till den 19 juni varje dag kl. 12.00–16.00. Från den 23 juni- 31 augusti samt helgen 6- 7 september kl. 11.00–17.00.
- Visningar hålls varje dag vid tre tillfällen under museets ordinarie öppettid.
- 24–28 februari, Sportlovsöppet.
- Guider "kontrakteras" för att ingå i museets guidepool.
- Säsongspersonal/guider intervjuas, anställs och utbildas inför sommaren 2014.
- I samarbete med Viking Line utbjuds ett utflyktspaket som bl.a. inkluderar ett besök på fästningsmuseet. Vistelsetiden på museet och Kastellet förlängs.
- I samarbete med Strömma säljs konferensbesök med samling och "mingel" i museet.
- 28-31 oktober, Höstlovsöppet.

Särskilda program

- 24 februari, "Skattjakten med sjörövarna" lanseras. *
- Februari-mars, Seminarier om det "Kalla kriget".
- 8 juni, "Barnens dag".
- 14 juni, Förhandsvisning av dramadokumentären "En dag på fästningen 1890" för medverkande och sponsorer.*
- 15 juni, 1800-talsdagen på Kastellet. I samarbete med Svenska 1800-tals sällskapet och Artilleriavdelningen Göteborg.*
- 15 juni, premiär för allmänheten av filmen "En dag på fästningen 1890".*
- 15 juni, Officiell invigning av konstatställningen "Fasor". *
- 28 juni, Officiell invigning av Kustjägarrummet.
- 13 juli, Militärhistorisk vandring.
- Juli/aug. Visningar som tar upp om hur människorna levde förr på Kastellet, kl. 14.30.
- 26 juli, Visning på Oscar-Fredriksborgs fort.
- 23 augusti, "Vaxholm radio 100 år". Radiodag i samarbete med Sveriges sändaramatörer.

- 6 september, Kulturnatten i Vaxholm. Samarbete med Vaxholms stad.
- 14 september, Militärhistorisk vandring. (Myttingelinjen).
- 30-31 oktober, Nattvandringar på Kastellet. *"En inryckning på Kastellet i början av 1900-talet."* *

Försäljningsverksamhet

Museet har under högsäsongen bedrivit café och försäljningsverksamhet i butiken "Vakten" vid ingången till Kastellet. Då vi efter tre års försöksverksamhet inte nådde lönsamhet i verksamheten tvingades vi att lägga ned butiken och sortimentet har flyttats till museets reception. Säsongen 2014 står vi därför väl rustade att ta emot våra besökare med ett stort sortiment av varor och inga större inköp behöver göras under året.

Planerade aktiviteter gällande försäljningsverksamheten under 2014:

- Begränsat Inköp av historisk litteratur och föremål med kopplingar till fästningen och det försvarshistoriska arvet.
- Inköp av enhetliga kläder för guide- och receptionspersonal.
- Följer utvecklingen gällande webbutiker för att eventuellt vid beslut bygga upp en försöksförsäljning av museets varor året runt/dygnet runt.

Utställningsverksamhet

Under 2012 byggde museet upp den första etappen av en utställning som fokuserar mot det civila livet på fästningen i slutet av 1800-talet. Under 2013 har detta arbete tillfälligt stannat upp på grund av medelsbrist. Under vårvintern 2014 kommer museet förhoppningsvis att kunna fortsätta med utställningens etapp 2 om medel för detta erhålls. Vi kommer då att slutföra den dramadokumentär som vi själva producerar, samt uppföra den biograflokal där denna film är tänkt att visas. Beroende på de ekonomiska medel vi disponerar så fortsätter sedan planeringen, alternativt byggnationen under hösten, för att år 2015 avslutas. (alternativt fortsätts) Ser man ett steg längre tillkommer sedan uppbyggnaden av en interaktiv hemsida, handledningar och utvärdering.

Under sommaren 2014 upplåter vi en mindre lokal till föreningen, Artilleriavdelningen i Göteborg så att de där, med hjälp från vår sida kan berätta om sin verksamhet.

I Kastellet's Kruttorn visades sommaren 2013 en utställning som gick under namnet "Konflikt". Det var konstnärerna Britt-Marie Frisk, Lenka Jonesson Deker, Ingrid Külper, Elin Magnusson, Åsa Magnusson, Olle Magnusson, Joanna Ocias och Helena Örnfeldt som fritt fick ge sin syn på, och tolka innebörden av detta begrepp. Utställningarna i Kruttornet ligger lite utanför museets "egentliga verksamhetsområde" men vi hjälper här både oss själva och fastighetsverket, genom att nå nya besökskategorier till Kastellet och museet. Vår insats i dessa projekt sker främst i form av initiativ, marknadsföring och kontakter. Under 2014 vill vi genomföra ett konstprojekt i Kruttornet under temat "*Fasor*" i samarbete med fastighetsverket.

Planerade aktiviteter gällande utställningsverksamheten 2014:

- Fortsatt filmproduktion under våren.*
- Arbete inför förhandsvisningen och premiären av filmen "*En dag på fästningen 1890*".*
- Fortsatt planering av utställningen "*Livet på Kastellet*" och byggnation av biograftrummet i utställningen.
- En konstatställning byggs upp i Kruttornet på temat "*Fasor*" i samarbete med SFV och eventuellt även KTH gällande 3D animationer. *
- Artilleriavdelningen i Göteborg ges möjlighet att bygga en miniutställning om sin verksamhet.
- En arbetsgrupp genomför på uppdrag av VFM AB en undersökning gällande möjligheterna att uppföra en utställning om minsystem.

Informations- och marknadsföring

Museet har i samarbete med statens fastighetsverk och Vaxholms stad tagit fram en folder över befästningarna i "Vaxholmslinjen". Denna folder blev så populär och fick en sådan strykande åtgång att den nu tryckts i två omgångar! Museet har också hjälpt staden att ta fram bilder och information i samband med kommunens 30 års jubileum (räknat efter kommundelningen 1983). I vanlig ordning har museet under året samordnat en del av sin annonsering genom Strömma Turism & Sjöfart. Dessa samarbeten fortsätter under 2014. Vi kommer också att under nästa år fortsätta vår samverkan med staden genom ett aktivt deltagande i stadens kulturråd, namnberedningsgrupp, samarbetsgruppen "Vaxholms lås", olika projekt mm.

Sveriges Militärhistoriska arv fortsätter att marknadsföra museet nationellt och internationellt och genom dem erhöill museet även under år 2013 en rysk guide under sommaren. Museet har genom en projektanställd webbredaktör vidareutvecklat sin information till allmänheten på många sätt, inte

minst genom sökmotoroptimering, internetmarknadsföring, nyhetsbrev och sociala medier. Den monsterjakt hon "byggde upp" under våren ledde bland annat till att denna aktivitet blev ett av sajten "gratisistockholms" mest visade evenemang under sommaren. Förhoppningsvis kan denna succé upprepas med den nya satsning vi planerar till 2014 nämligen "Skattjakten med sjörövarna". Museet har under 2013 återigen haft god hjälp av vänföreningens affischgrupp. Ett oerhört viktigt stöd som fortsätter under år 2014. Museet har under året blivit medlem i ARBETSAM vilket medger att vi under 2014 deltar i deras väl spridda museikatalog, Museiguiden.

Planerade aktiviteter gällande information- och marknadsföring 2014:

- Fortsatt samordning med Strömma gällande annonser/marknadsföring.
- Vaxholms Fästnings Museums hemsida, internetmarknadsföring, sökmotoroptimering.*
- Vaxholms Fästnings Museums Nyhetsbrev och sociala medier*
- Strömmas hemsida.
- Kastellets hemsida.
- Marknadsföring genom SMHA. (Foldrar, hemsida, Info på mässor mm.)
- Marknadsföring genom Svenskt Kulturarv. Utflyktsresan, hemsida mm.)
- Marknadsföring genom Stockholm Visitors Board. (Stockholmskortets guide, Stockholmskortet).
- Marknadsföring genom Destination Stockholm. (Stockholmspaketet).
- Marknadsföring genom Stockholms museiinformatorer. (Deltar i möten, museinyckeln, folder.)
- Marknadsföring genom ARBETSAM (Museiguiden, kurser mm).
- Marknadsföring genom Vaxholms stad. (Fritidsguiden, Viktigt i Vaxholm, länk fr. hemsida.)
- Marknadsföring genom Visit Skärgården. (Hemsida mm)
- Marknadsföring genom VisitRoslagen. (Hemsida, foldrar, evenemangstidningar.)
- Annonser i museinyckeln i DN, Metro och SvD samt i Allt om historia.
- Annonser i besökskartan Vaxholm, Barn i stan kartan.
- Deltagande i evenemangskalendrar i tidningar och över Internet.
- Affischer för främst lokal annonsering * (Uppsätts genom affischeringsgruppen.)
- Pressmöten i samband med evenemang, historiska spörsmål och utställningar.
- Framtagning av ny informationsfolder (Genom Svenskt kulturarv).

Verksamhetsområde: Samlingar

Mål: Att lösa den långsiktiga hanteringen av de föremål som är knutna till Vaxholms fästning

I samarbete med Arbetsförmedlingen och Riksantikvarieämbetet har under året pågått ett projekt inom det så kallade "Kulturarvslyftet". Genom en utvecklingsanställning ges en person möjlighet att arbeta på halvtid med registrering av museets föremål. Tanken är att samlingarna ska bli sökbara genom "Digitalt museum". Projektet fortsätter under 2014 med registrering men också genom uppmärkning av hyllor och fotografering av föremål i magasin.

Museet har också från i oktober och in under början av 2014 tillgång till en person som arbetstränar på halvtid, hon arbetar med framtagning, sortering och uppmärkning av föremål.

Genom samarbeten mellan myndigheterna SMM, SFHM, Försvarmakten och förmedling genom SMHA kansli har ett antal pjäser i museets lokaler gjorts permanent obrukbara och vissa upprensningsarbeten har kunnat genomföras i museets förråd. Flytt av föremål från tornets bottenvåning till museimagasinet Odlingen på Rindö har genomförts till viss del.

Ett depositionsavtal mellan SMM och VFM AB har tecknats och förnyats.

Planerade aktiviteter gällande museets samlingar 2014:

- Registrering i föremålsprogrammet Primus fortsätter genom projektet Kulturarvslyftet.
- Uppmärkning av föremål.
- Föremålen tillgängliggörs för allmänheten genom Digitalt museum.
- Halva förrådet ODLINGEN används av VFM AB. SFHM faktureras för resterande del.
- Transport av föremål från tornets bottenvåning till förrådet Odlingen fortsätter om stöd erhålls av FM och SMM.
- Stöd tillverkas och monteras under ett antal pjäser på Borggården till skydd för både pjäser och tredje man.
- Vapenlicenser ordnas för en del av de vapen som vi ställer ut eller behåller i magasin.
- Underhåll och målning av pjäser/roddbåtar. (Sker i stor utsträckning av volontärer.)
- Eventuell komplettering av minsystem till förrådsställning.

Verksamhetsområde: Kunskapsuppbyggnad

Mål: Bygga upp, och sprida kunskap om Vaxholms fästning

Museets bibliotek och arkiv innehåller idag böcker och arkivalier med anknytning till Vaxholms fästning. Dessa ägs av staten men förvaltas enligt avtal som en deposition från SMM till VFM AB (svb). Samlingarna är genom museets verksamhet tillgängliga för forskare och allmänhet.

Den sakkunskap som museichefen och museets guider innehar är eftersökt på olika sätt av fastighetsverket, kommunen, allmänhet och medier. Under 2013 har museichefens sakkunskap efterfrågats av kommunen och SFV bland annat för hjälp med faktagranskning av informationsskyltar, texter till foldrar, invigningstal mm. Museichefen har också hjälpt Lars A Hansson och Anders Lövegård att framställa en bok om Vaxholmslinjen genom framtagande av bilder, texter och fakta. 2014 kommer vi fortsätta att aktivt arbeta för att öka kunskapen om fästningen och kustförsvaret. Bland annat kommer en ny skylt att uppsättas på Kastellet som berättar om Vaxholm radio som startade 1914 för allmän korrespondens. Intresset är också stort från besökarna att få veta mer om det vardagliga liv som fördes på Kastellet förr i tiden och vi har därför under 2013 påbörjat arbetet med en dramadokumentär om just detta. Projektet sker i samarbete med Artilleriavdelningen i Göteborg, Tvätterimuseet i Huddinge, Vaxholms hembygdsförening, museets vänförening m.fl. Filmen är tänkt att visas i den nya biograf som ska uppföras i vår utställning "Livet på Kastellet" om medel erhålls för detta 2014.

Ett skolprojekt som innefattar både ämnet historia och kemi har tillfälligt skjutits upp 2013. Målet är att starta planeringen av denna i november och *om möjligt* starta upp detta projekt år 2015. Målgruppen är främst högstadiungdomar.

Planerade aktiviteter gällande kunskapsuppbyggnad 2014:

- Museet utger i samarbete med VFMV årsbok nummer 53, 2014.
- Dokumentation genom att filmade intervjuer.
- Produktion av en guidehandledning på ryska om medel finns. (Översättning och tryck.)
- Utlån av böcker sker i begränsad skala till forskare och allmänhet.
- Tillgänglighetsprojekt tillsammans med SFV. Bättre skyltning på museet.
- VFM besvarar historiska frågor från allmänhet, skolor och myndigheter.

- Museichef ingår i AG kring "Att stärka Vaxholms identitet som befästningsort och skärgårdsstad". Samarbetsprojekt med Vaxholms stad, Stockholms stad och SFV.
- Museichef ingår i Vaxholms stads namnberedningsgrupp.
- Museichef ingår i Vaxholms stads kulturråd.

Verksamhetsområde: Organisation och samverkan

Mål: Väl fungerande organisation och strategiska samverkansparter

I juni 2010 tog VFM AB över driften av Vaxholms Fästnings Museum från Försvarmakten. VFM AB är inget museum i traditionell mening utan ett museidriftsbolag, ägt av två kommersiella företag tillsammans med museets vänförening. Staten ger ekonomiskt bidrag till verksamheten, äger och förvaltar Kastellet där museet är inrymt och ansvarar för samlingarna som visas, men det är det privata bolaget som ansvarar för museiverksamheten. Formen har idag ingen motsvarighet i Sverige och många frågor har fått lösas allt eftersom de dykt upp. Målsättningen för 2014 är att vidareutveckla organisationen och lösa de praktiska frågor som rör ansvar, förvaltning och tillgång till samlingar och arkiv. Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande vid konferenser och i nätverkssamarbeten. Vi vill också fördjupa befintliga samarbeten med exempelvis SMM, SFV och Vaxholms kommun men också söka nya samverkanspartners för spännande och kreativa projekt.

Planerade aktiviteter gällande museets organisation och samverkansparter 2014:

- Projekt drivs i samverkan med Vaxholms stad, SFV, SMM, SFHM, SMHA, FM och ideella föreningar bl.a. Vaxholms hembygdsförening, Sveriges sändaramatörer, Svenska 1800-tals föreningen, Artilleriavdelningen Göteborg.
- Samordning sker med Strömma gällande vaktmästeri, städning, bokning, ekonomi och verksamhetsledning.
- Guidestyrning sker under hela året.
- Tidredovisning, redovisning, planering mm
- Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande av museets personal genom konferenser kurser och nätverks samarbeten.